

Личак В.В., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лихова С.Я., д.ю.н., професор

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗАКОННЕ ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ, ВЧИНЕНЕ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННИХ ПРИСТРОЇВ ДЛЯ ВТРУЧАННЯ В РОБОТУ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ОХОРОНИ (Ч. 2 СТ. 289 КК УКРАЇНИ)

Науково-технічний прогрес призвів до того, що життя сучасної людини неможливе без комп'ютерних технологій. Транспортна сфера не є винятком. Із кожним роком з'являється все більше транспортних засобів, власники (користувачі) яких можуть керувати ними за допомогою смартфона.

Для захисту транспортних засобів від незаконного заволодіння існують спеціальні технічні засоби охорони. Якщо раніше засобом захисту була звичайна заводська сигналізація, то зараз все більше транспортних засобів оснащуються низкою дорогих технічних засобів, які здатні заблокувати функціонування двигуна, зробити неможливим рух без відсутності «своїх» ключів тощо [1].

Удосконалення технологій створює можливості для вчинення традиційних кримінальних правопорушень новими засобами [2]. Так, для вчинення незаконного заволодіння транспортним засобом все частіше використовується широкий спектр спеціального програмно-технічного устаткування для зняття охорони.

Законом України від 03 вересня 2020 р. № 875-ІХ «Про внесення змін до статті 289 Кримінального кодексу України щодо протидії незаконному заволодінню транспортним засобом» ч. 2 ст. 289 КК України доповнено такою кваліфікуючою ознакою як вчинення кримінального правопорушення з використанням електронних пристроїв для втручання в роботу технічних засобів охорони [3].

На жаль, визначення нової кваліфікуючої ознаки законодавець не надає, тому необхідно звертатися до тлумачення.

Під використанням електронних пристроїв слід розуміти їх застосування за прямим призначенням, тобто для втручання в роботу технічних засобів охорони.

Під електронними пристроями слід розуміти різні типи обладнання, устаткування, прилади, апаратуру тощо, які спеціально створені, модернізовані, запрограмовані або пристосовані для

втручання в роботу технічних засобів охорони з метою отримання до них несанкціонованого доступу [4].

Під технічними засобами охорони (захисту) слід розуміти комплекс приладів, систем і обладнання, що забезпечують безпеку (охорону) транспортного засобу й попереджують власника (користувача) про наявність небезпеки.

Втручання в роботу технічних засобів охорони полягає несанкціонованому проникненні в систему цих засобів і вчинення дій, що змінюють режим їхньої роботи, або повністю чи частково припиняють їхню роботу без дозволу власника (користувача), або ж взагалі приводять вказані засоби до непридатного стану [2].

Посилення кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом пов'язане з тим, якими знаряддями (пристроями) користується суб'єкт кримінального правопорушення. Тому, у разі втручання в роботу технічних засобів охорони шляхом їх механічного пошкодження (наприклад, обривом дроту живлення), дії за відсутності інших кваліфікуючих чи особливо кваліфікуючих ознак слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 289 КК України [5].

На нашу думку, суспільна небезпека цієї кваліфікуючої ознаки полягає в тому, що у осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення за допомогою таких засобів, наявні спеціальні знання, які вони використовують не на благо суспільства, а у власних корисливих цілях. Наявність спеціального обладнання для втручання в роботу технічних засобів охорони, яке не перебуває у вільному продажу, підвищує суспільну небезпечність такого кримінального правопорушення тим, що кримінальні правопорушники можуть у будь-який момент розширити свою кримінально протиправну діяльність шляхом вчинення більш тяжких кримінальних правопорушень. Окрім того, такий спосіб вчинення незаконного заволодіння транспортним засобом не передбачає помітності кримінального правопорушника для свідків та камер спостереження, оскільки втручання в роботу технічних засобів охорони здійснюється на відстані, тому йому залишається покинути місце вчинення кримінального правопорушення з транспортним засобом.

Слід також зазначити, що КК України передбачає кримінальну відповідальність за використання електронних пристроїв для втручання в роботу технічних засобів охорони, проте прямо не передбачає відповідальності за їх незаконне виготовлення, збут, розповсюдження та придбання. Наявні статті 359, 361, 361-1 КК України лише опосередковано пов'язані з цим питанням [6, с. 80].

Література

1. В Україні можуть почати позбавляти волі на термін до 12 років за використання сканерів сигналізації автомобілів. Про дорожній рух: веб-сайт. URL: <https://roadrules.com.ua/pdr-ukraini/pdr-news/47-ugon/avto.html> (дата звернення: 02.10.2020).

2. Судова практика розгляду справ про злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. Верховний суд України: веб-сайт URL: [http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/AFB1E90622E4446FC2257B7C00499C02](http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/AFB1E90622E4446FC2257B7C00499C02) (дата звернення: 02.10.2020).

3. Про внесення змін до статті 289 Кримінального кодексу України щодо протидії незаконному заволодінню транспортним засобом: Закон України від 03 вер. 2020 р. № 875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-20#Text> (дата звернення: 02.10.2020).

4. Коментар до статті 359. Незаконне використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. Юридичні послуги онлайн: веб-сайт. URL: <http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/024/356.php> (дата звернення: 02.10.2020).

5. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до статті 289 Кримінального кодексу України щодо невідворотності покарання за незаконне заволодіння транспортним засобом». Liga 360: веб-сайт. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/XH7Q500A.html (дата звернення: 02.10.2020).

6. Курман О. Критерії розмежування шкідливих технічних засобів та технічних засобів негласного отримання інформації. *Национальный юридический журнал: теория и практика*. 2020. № 2. С. 79-84.

УДК 343.74.(043.2)

Нікріцухін А.О., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лихова С.Я., д.ю.н., професор

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ В СТАНІ СП'ЯНІННЯ (СТ. 286-1 КК УКРАЇНИ)

У ст. 286-1 КК України передбачена кримінальна відповідальність за керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції [1]. У диспозиції зазначеної статті не встановлений рівень допустимого алкогольного сп'яніння, не вказані конкретно лікарські препарати,